

IX

OPPIKOULUT

65

TILASTOLLINEN KATSAUS OPPIKOULUJEN TILAAN
JA TOIMINTAAN LUKUVUOSINA

1938—1946

IX

LÄRDOMSSKOLORNA

65

STATISTISK ÖVERSIKT AV LÄRDOMSSKOLORNAS
TILLSTÄND OCH VERKSAMHET UNDER LÄSÄREN

1938—1946

*APERÇU STATISTIQUE DE L'ÉTAT DES ÉTABLISSEMENTS
D'INSTRUCTION SECONDAIRE EN FINLANDE PENDANT
L'ANNÉE SCOLAIRE 1938—1946*

Alkusanat.

Esillä olevaa tilastosarjaa ei säästäväisyyssyistä ole julkaistu sen jälkeen kuin lukuvuoden 1937—38 tilasto ennen sotaa ilmestyi painosta. Kun on mahdotonta painattaa julkaisematta jäänyttä tilastoa samassa laajuudessa kuin aikaisemmin, on lukuvuosilta 1938—46 laadittu aivan lyhyt selonteko, joka sisältää tärkeimmät tiedot oppikoulujen toiminnasta mainittuina lukuvuosina. Tänä aikana oppikoulutilaston kyselykaavakkeet on perusteellisesti uusittu, ja uudet kaavakkeet otettiin käytäntöön lukuvuodesta 1940—41 lähtien.

Selostuksen on laatinut allekirjoittanut *R a i v i o*.

Helsingissä, Tilastollisessa päätoimistossa kesäkuussa 1948.

Förord.

Föreliggande statistiska serie har av sparsamhetskäl inte publicerats sedan statistiken för läsåret 1937—38 före kriget utkom i tryck. Då det är omöjligt att trycka den opublicerade statistiken i samma utsträckning som förut, har för läsåren 1938—46 utarbetats en alldeles kort redogörelse, som innehåller de viktigaste uppgifterna om lärdomsskolornas verksamhet under nämnda läsår. Under denna tid har lärdomsskolestatistikens frågeformulär fullständigt omarbetats och de nya formulären togos i bruk fr. o. m. läsåret 1940—41.

Redogörelsen har utarbetats av undertecknad *R a i v i o*.

Helsingfors, å Statistiska centralbyrån, i juni 1948.

Martti Kovero.

A. Tunkelo.
vt. - tf.

Arvi Raivio.

Sisällys.

	Sivu
1. Oppikoulujen luku	5
2. Opettajakunta	6
3. Oppilaiden luku	7
4. Luokkien luku ja oppilasmäärä luokkaa kohden	9
5. Muut tiedot oppilaista	9
6. Oppikoulujen menot ja tulot	14
7. Ylioppilastutkinto	17

Innehåll.

	Sid.
1. Antalet lärdomsskolor	5
2. Lärarkåren	6
3. Elevantalet	7
4. Antalet klasser och elevantalet per klass	9
5. Övriga uppgifter om eleverna	9
6. Lärdomsskolornas utgifter och inkomster	14
7. Studentexamen	17

Table des matières.

	Pag.
1. Nombre d'écoles	5
2. Personnel enseignant	6
3. Nombre d'élèves	7
4. Nombre de classes et nombre d'élèves par classe	9
5. Autres renseignements sur les élèves	9
6. Dépenses et revenus des écoles secondaires	14
7. Épreuves écrites de baccalauréat	17

1. Oppikoulujen luku.

Lähimpinä vuosina ennen sotaa pysyi oppikoulujen luku jokseenkin muuttumattomana. Niinpä se syksystä 1930 syksyyn 1938 lisääntyi ainoastaan yhdellä. Lukuvuonna 1938—39 toimivien koulujen luku oli 233. Tämän jälkeen on koulujen lukumäärässä tapahtunut hyvin tuntuvia vaihteluita, kuten näkyy seuraavasta taulusta.

1. Antalet lärdomsskolor.

De närmaste åren före kriget förblev antalet lärdomsskolor någorlunda oförändrat i det hösten 1938 endast fanns en skola mer än hösten 1930. Läsåret 1938—39 voro 233 skolor i verksamhet. Härefter har antalet skolor varierat i hög grad, vilket framgår av följande tabell.

1. Oppikoulujen luku. — Antal lärdomsskolor. — *Nombre d'écoles.*

Lukuvuosi Läsår <i>Année scolaire</i>	Valtionkouluja — Statsskolor <i>Ecoles de l'Etat</i>			Kunnallisia ja yksityisiä kouluja Kommunala och privata skolor <i>Ecoles municipales et privées</i>			Kaikkiaan — Inalles — <i>Total</i>		
	Suomenk. Finskspr. <i>Finnoises</i>	Ruotsink. Svenskspr. <i>Suédoises</i>	Yhteensä Summa <i>Total</i>	Suomenk. Finskspr. <i>Finnoises</i>	Ruotsink. Svenskspr. <i>Suédoises</i>	Yhteensä Summa <i>Total</i>	Suomenk. Finskspr. <i>Finnoises</i>	Ruotsink. Svenskspr. <i>Suédoises</i>	Yhteensä Summa <i>Total</i>
1938—39	72	17	89	116	28	144	188	45	233
1939—40	66	16	82	111	25	136	177	41	218
1940—41	67	16	83	112	25	137	179	41	220
1941—42	67	16	83	112	25	137	179	41	220
1942—43	73	16	89	118	26	144	191	42	233
1943—44	78	17	95	129	25	154	207	42	249
1944—45	¹⁾ 77	17	94	129	25	154	206	42	248
1945—46	78	16	94	153	26	179	231	42	273

¹⁾ Rovaniemen yhteislyseo ei toiminut. — »Rovaniemi yhteislyseo» var inte i verksamhet.

Lukuvuonna 1939—40 oli kouluja 15 vähemmän kuin vuotta aikaisemmin. Luovutetun alueen kouluja ei tällöin ole otettu huomioon, koska tiedot yleensä koskevat kevätlukukautta. Alueluovutuksen johdosta väheni valtionkoulujen luku 7:llä ja yksityiskoulujen 8:lla. Kun myöhemmin useimmat näistä kouluista perustettiin uudelleen ja myös muutamat kokonaan uudet koulut alkoivat toimia, koulujen lukumäärä syksyllä 1942 taas oli sama kuin ennen sotaa. Sen jälkeen koulujen lukumäärä on nopeasti lisääntynyt, etupäässä siten, että on perustettu joukko uusia suomenkielisiä yksityiskouluja. Lukuvuonna 1945—46 kouluja oli 40 enemmän kuin ennen sotaa, mutta ruotsinkieliset koulut vähenivät kuitenkin tänä aikana. Varsinkin vuosina 1943 ja 1945 koulujen lukumäärän lisäys on huomiota herättävän suuri.

Koulumuodon mukaan oppikoulut lukuvuosina 1938—39 ja 1945—46 jakaantuivat seuraavasti:

Läsåret 1939—40 var antalet skolor 15 mindre än ett år tidigare. Skolorna på det avträdde området ha härvid inte beaktats, emedan uppgifterna i allmänhet avse värterminen. På grund av landavträdelsena minskades antalet statsskolor med 7 och antalet privatskolor med 8. Då senare de flesta av dessa skolor grundades ånyo och även en del helt nya skolor begynte sin verksamhet, var antalet skolor hösten 1942 åter detsamma som före kriget. Därefter har antalet skolor snabbt ökats, främst på grund av att en mängd finskspråkiga privatskolor grundats. Antalet skolor har från tiden före kriget till läsåret 1945—46 ökats med 40, men antalet svenskspråkiga skolor minskades likväl under denna tid. I synnerhet under åren 1943 och 1945 var ökningen av antalet skolor anmärkningsvärt stor.

Efter skoltyp fördelade sig lärdomsskolorna läsåren 1938—39 och 1945—46 på följande sätt:

2. Oppikoulut koulumuodon mukaan. — Lärdomsskolorna efter skoltyp. — *Categories d'écoles.*

	1938—39			1945—46		
	Suomenk. Finsksp. Finnoises	Ruotsink. Svenskspr. Suédoises	Yhteensä Summa Total	Suomenk. Finsksp. Finnoises	Ruotsink. Svenskspr. Suédoises	Yhteensä Summa Total
Valtionkoulut — <i>Statsskolor — Écoles de l'Etat</i>	72	17	89	78	16	94
Normaalilyseot — <i>Normallyceer — Écoles normales supérieures</i>	2	1	3	2	1	3
Klassilliset lyseot — <i>Klassiska lyceer — Lycées d'études clas-</i>						
<i>siques</i>	3	1	4	3	1	4
Poikalyseot — <i>Gosslyceer — Lycées de garçons</i>	18	4	22	23	3	26
Yhteislyseot — <i>Samlyceer — Lycées mixtes</i>	23	5	28	18	5	23
Tyttölyseot — <i>Flicklyceer — Lycées de jeunes filles</i>	8	1	9	13	1	14
Tyttökoulut — <i>Flickskolor — Écoles de jeunes filles</i>	12	3	15	10	3	13
Keskikoulut — <i>Mellanskolor — Écoles moyennes</i>	6	2	8	9	2	11
Kunnalliset ja yksityiset — <i>Kommunala och privata — Écoles</i>						
<i>municipales et privées</i>	116	28	144	153	26	179
Yhteislyseot — <i>Samlyceer — Lycées mixtes</i>	53	16	69	63	16	79
Tyttölyseot — <i>Flicklyceer — Lycées de jeunes filles</i>	3	4	7	3	4	7
Yhteislukiot — <i>Samgymnasier — Classes supérieures des écoles</i>						
<i>mixtes</i>	5	2	7	3	2	5
Tyttöluokit — <i>Flickgymnasier — Classes supérieures des écoles</i>						
<i>de jeunes filles</i>	4	1	5	3	—	3
Keskikoulut — <i>Mellanskolor — Écoles moyennes</i>	51	1) 5	56	81	1) 4	85

1) Tähän sisältyy 1 tyttökoulu. — Häri ingår 1 flickskola.

Uusimuotoisia kouluja, jotka pohjautuvat kansakouluun koko oppimäärälle, oli lukuvuonna 1938—39 28, niistä 10 valtion ja 18 yksityiskoulua. Lukuvuonna 1945—46 oli uusimuotoisia kouluja 45, joista 12 valtion. Ruotsinkielisiä uusimuotoisia kouluja oli viimeksimainittuna lukuvuonna 2, niistä 1 valtion ja 1 yksityinen.

Lukuvuonna 1938—39 oppikouluista oli 146 kaupungissa ja 87 maaseudulla, lukuvuonna 1945—46 taas 154 kaupungeissa ja 119 maaseudulla. Maaseudulla toimivat koulut olivat viimeksimainittuna vuonna yksityisiä tai kunnallisia, 10 valtionkoulua lukuunottamatta.

Tauluihin 1 ja 2 sisältyvien koulujen lisäksi toimi maassa kysymyksessä olevina lukuvuosina 3 vieraskielistä oppikoulua: Helsingin venäläinen lyseo lukuvuosina 1938—46, Viipurin venäläinen reaalilyseo lv. 1938—39 ja Deutsche Schule Helsingissä lv. 1938—44.

Skolor av ny typ, som baserar på fullständig folkskolekurs, voro läsåret 1938—39 28 till antalet, av vilka 10 stats- och 18 privatskolor. Läsåret 1945—46 uppgick antalet skolor av ny typ till 45, av vilka 12 voro statsens. Sistnämnda läsår utgjorde antalet svenskspråkiga skolor av ny typ 2, av vilka 1 var statsens och 1 privat.

Läsåret 1938—39 voro 146 av lärdomsskolorna verksamma i städerna och 87 på landsbygden, läsåret 1945—46 åter 154 i städerna och 119 på landsbygden. Skolorna på landsbygden voro sistnämnda år dels privata, dels kommunala, med undantag av 10 statskolor.

Förutom de skolor, som ingå i tabellerna 1 och 2, arbetade i landet 3 skolor med främmande undervisningsspråk: Helsingfors ryska lyceum läsår 1938—46, Ryska reallyceet i Viborg 1938—39 och Deutsche Schule i Helsingfors 1938—44.

2. Opettajakunta.

Opettajiston kokoonpano lukuvuosina 1938—46 ilmenee taulusta 3.

2. Lärarkåren.

Lärarkårens sammansättning läsår 1938—46 framgår av tabell 3.

3. Opettajat virka-aseman ja sukupuolen mukaan. — Lärarkåren efter tjänsteställning och kön. — *Maitres selon la situation et le sexe.*

Lukuvuosi Läsår <i>Année scolaire</i>	Vakinaisia Ordinarie <i>Ordinaires</i>	Viransijaisia Tjänstförrät- tande <i>Extraordinaires</i>	Tuntiopettajia Timplärare <i>Adjoints</i>	Yhteensä Summa <i>Total</i>	Miehiä — Manliga <i>Hommes</i>		Naisia — Kvinnliga <i>Femmes</i>	
					Luku Antal <i>Nombre</i>	%	Luku Antal <i>Nombre</i>	%
1938—39	1 956	297	1 173	3 426	1 648	48.1	1 778	51.9
1939—40	1 869	146	1 104	3 119	1 475	47.3	1 644	52.7
1940—41	1 886	158	1 241	3 285	1 527	46.5	1 758	53.5
1941—42	1 859	531	1 225	3 615	1 582	43.8	2 033	56.2
1942—43	1 856	611	1 256	3 723	1 613	43.3	2 110	56.7
1943—44	1 887	670	1 518	4 075	1 697	41.6	2 378	58.4
1944—45	1 939	384	1 608	3 931	1 681	42.9	2 250	57.1
1945—46	2 040	421	1 853	4 314	1 850	42.9	2 464	57.1

Taulukko osoittaa lisäystä kaikissa opettajaryhmissä. Suurin on tuntiopettajien lukumäärän kasvu, johon verrattuna vakinaisten opettajien lukumäärän lisäys on vähäinen. Kun lukuvuonna 1938—39 vakinaisia opettajia oli 57.1, viransijaisia 8.7 ja tuntiopettajia 34.2 %, olivat vastaavat suhdeluvut lukuvuonna 1942—43 49.9, 16.4 ja 33.7 % sekä lukuvuonna 1945—46 47.3, 9.7 ja 43.0 %. Miesopettajien suhdeluku on jatkuvasti vähentynyt, koko kysymyksessä olevana aikana runsaasti 5.0 %. Lukuvuonna 1945—46 oli vakinaisista opettajista miehiä 44.4, viransijaisista 38.7 ja tuntiopettajista 42.2 %.

Taulu 4 osoittaa opettajien lukumäärän erikseen valtion ja yksityiskouluissa sekä suomen- ja ruotsinkielisissä kouluissa.

4. Valtion- ja yksityiskoulujen opettajat. — Lärare i statens och privata skolor.

Maitres des écoles de l'État et des écoles privées.

Lukuvuosi Läsår <i>Année scolaire</i>	Valtionkoulut — Statsskolor <i>Écoles de l'État</i>				Kunnalliset ja yksityiskoulut — Kommunala och privata skolor <i>Écoles municipales et privées</i>				
	Suomenk. Finskspr. <i>Finnoises</i>	Ruotsink. Svenskspr. <i>Suèdoises</i>	Yhteensä Summa <i>Total</i>	Siitä miehiä Därav män <i>Dont hommes</i>	Suomenk. Finskspr. <i>Finnoises</i>	Ruotsink. Svenskspr. <i>Suèdoises</i>	Yhteensä Summa <i>Total</i>	Siitä miehiä Därav män <i>Dont hommes</i>	Kaikkiaan Inalles <i>Total</i>
1938—39	1 273	305	1 578	798	1 349	499	1 848	850	3 426
1939—40	1 143	267	1 410	701	1 284	425	1 709	774	3 119
1940—41	1 272	272	1 544	747	1 310	431	1 741	780	3 285
1941—42	1 387	283	1 670	778	1 514	431	1 945	804	3 615
1942—43	1 419	274	1 693	786	1 579	451	2 030	827	3 723
1943—44	1 606	302	1 908	833	1 727	440	2 167	864	4 075
1944—45	1 561	285	1 846	844	1 665	420	2 085	837	3 931
1945—46	1 631	283	1 914	875	1 951	449	2 400	975	4 314

Johtuen ruotsinkielisten koulujen lukumäärän vähenemisestä, oli myös näiden koulujen opettajakunta lukuvuonna 1945—46 jonkun verran pienempi kuin ennen sotaa. Edellä todettu opettajavoimien lisäys on siis tapahtunut yksinomaan suomenkielisissä kouluissa. Miesopettajien suhdeluku oli valtion kouluissa huomattavasti suurempi kuin yksityisissä, lukuvuonna 1938—39 edellisissä 50.6, jälkimmäisissä 46.0 %, lukuvuonna 1945—46 vastaavasti 45.7 ja 40.7 %.

Uudistetuista kaavakkeista on lukuvuodesta 1940—41 lähtien saatu tiedot siitä, kuinka moni opettaja toimii vain yhdessä oppikoulussa ja kuinka moni opettaa myös muissa oppikouluissa. Edelliseen ryhmään kuuluu lukuvuonna 1940—41 73.1 %, lukuvuonna 1945—46 taas 76.9 %. Valtionkoulujen opettajista antoi lukuvuonna 1945—46 opetusta yhdessä oppikoulussa 70.3, kunnallisten ja yksityiskoulujen opettajista 82.1 %.

3. Oppilaiden luku.

Oppikoulujen oppilasmäärän kehitys käy ilmi seuraavasta taulusta. Tiedot ovat helmikuun 1 p:ltä.

Oppilasmäärän lisäys on kaikkiaan 23 703 eli 38.5 %. Lisäyksestä tulee valtionkoulujen osalle 8 113 ja yksityiskoulujen osalle huomattavasti enemmän, 15 590 oppilasta. Tämän johdosta on suhdeluku, joka osoittaa valtionkoulujen osuutta koko oppilasmäärästä, vähentynyt 3.6 %.

Av tabellen framgår att antalet lärare inom alla grupper ökats. Störst är ökningen av antalet timlärare, jämfört med vilken ökningen av antalet ordinarie lärare är liten. Läsåret 1938—39 utgjorde antalet ordinarie lärare 57.1 %, vikarierna 8.7 % och timlärarna 34.2 %, motsvarande relationstal läsåret 1942—43 voro 49.9, 16.4 och 33.7 % samt läsåret 1945—46 47.3, 9.7 och 43.0 %. Relationstalet för de manliga lärarna har kontinuerligt minskats, under hela i frågavarande tid drygt 5.0 %. Läsåret 1945—46 var av de ordinarie lärarna 44.4 % män, av vikarierna 38.7 % och av timlärarna 42.2 %.

Tabell 4 utvisar antalet lärare i statens och i privata skolor samt i finsk- och svenskspråkiga skolor skilt för sig.

På grund av att antalet svenska skolor minskats, var även dessa skolors lärarkår läsåret 1945—46 något mindre än före kriget. Nämda ökning av lärare gäller således enbart finska skolor. Relationstalet för manliga lärare var i statens skolor betydligt större än i privata, läsåret 1938—39 i de förstnämnda 50.6, i de senare 46.0 %, läsåret 1945—46 respektive 45.7 och 40.7 %.

Av de nya formulären har från läsåret 1940—41 erhållits uppgifter om, huru många lärare undervisar endast i en skola och huru många i flere samtidigt. Till den förra gruppen hörde läsåret 1940—41 73.1 %, läsåret 1945—46 åter 76.9 %. Av lärarna i statsskolorna undervisade läsåret 1945—46 70.3 % och av lärarna i kommunala och privata skolor 82.1 % endast i en skola.

3. Elevantalet.

Utvecklingen av antalet elever i lärdoms-skolorna framgår av följande tabell. Uppgifterna hänföra sig till den 1:sta februari.

Ökningen av elevnumerären utgör sammanlagt 23 703 eller 38.5 %. Av ökningen kommer 8 113 på statsskolorna och på privatskolorna betydligt mera, näml. 15 590 elever. På grund härav har relationstalet, som utvisar statsskolornas andel i hela elevnumerären, minskats med 3.6 %.

5. Oppilaiden lukumäärä. — Antalet elever. — Nombre d'élèves.

Lukuvuosi Läsår <i>Année scolaire</i>	Kaikki koulut — Samtliga skolor — <i>Toutes les écoles</i>				Niistä uusimuotoiset koulut Därav skolorna av ny typ <i>Dont écoles de type nouveau</i>				
	Kaikkiaan Inalles <i>Total</i>	Valtionkoulut Statsskolor <i>Écoles de l'Etat</i>	Kunnalliset ja yksityiset koulut Kommunala och privata skolor <i>Écoles municipales et privées</i>	Kaikkiaan Inalles <i>Total</i>	% koko oppi- lasmäärästä % av hela elevantalet <i>en % du total des élèves</i>	Valtion- koulut Statsskolor <i>Écoles de l'Etat</i>	Kunnalliset ja yksityiset Kommunala och privata <i>Municipales et privées</i>		
Kaikki koulut — Samtliga skolor — <i>Toutes les écoles</i>									
1938—39	53 783	26 327	49.0	27 456	51.0	4 075	7.6	1 907	2 168
1939—40	53 872	25 783	47.9	28 089	52.1	4 025	7.5	1 778	2 247
1940—41	56 302	26 994	47.9	29 308	52.1	4 310	7.7	1 858	2 452
1941—42	57 114	27 178	47.6	29 936	52.4	4 487	7.9	1 894	2 593
1942—43	61 855	29 233	47.3	32 622	52.7	5 248	8.5	2 151	3 097
1943—44	68 761	32 742	47.6	36 019	52.4	6 189	9.0	2 636	3 553
1944—45	72 848	33 059	45.4	39 789	54.6	6 795	9.3	2 830	3 965
1945—46	77 486	34 440	44.4	43 046	55.6	7 350	9.5	2 836	4 514
Suomenkieliset — Finskspråkiga — <i>Finnoises</i>									
1938—39	45 235	22 672	50.1	22 563	49.9	3 907	8.6	1 739	2 168
1939—40	45 558	22 166	48.7	23 392	51.3	3 832	8.4	1 585	2 247
1940—41	47 969	23 324	48.6	24 645	51.4	4 105	8.6	1 653	2 452
1941—42	48 989	23 615	48.2	25 374	51.8	4 288	8.8	1 695	2 593
1942—43	53 592	25 745	48.0	27 847	52.0	5 023	9.4	1 926	3 097
1943—44	59 865	28 702	48.0	31 163	52.0	5 929	9.9	2 376	3 553
1944—45	64 121	29 225	45.6	34 896	54.4	6 535	10.2	2 570	3 965
1945—46	68 090	30 266	44.4	37 824	55.6	7 033	10.3	2 589	4 444
Ruotsinkieliset — Svenskspråkiga — <i>Suèdoises</i>									
1938—39	8 548	3 655	42.8	4 893	57.2	168	2.0	168	—
1939—40	8 314	3 617	43.5	4 697	56.5	193	2.3	193	—
1940—41	8 333	3 670	44.0	4 663	56.0	205	2.5	205	—
1941—42	8 125	3 563	43.9	4 562	56.1	199	2.4	199	—
1942—43	8 263	3 488	42.2	4 775	57.8	225	2.7	225	—
1943—44	8 896	4 040	45.4	4 856	54.6	260	2.9	260	—
1944—45	8 727	3 834	43.9	4 893	56.1	260	3.0	260	—
1945—46	9 396	4 174	44.4	5 222	55.6	317	3.4	247	70

Suomenkielisissä kouluissa oli lukuvuonna 1945—46 oppilaita 22 855 eli 50.5 % enemmän kuin ennen sotaa, joten näiden koulujen oppilasmäärä on kahdeksassa vuodessa lisääntynyt jokseenkin tarkalleen puolet sodan edellisestä määrästä. Ruotsinkielisten koulujen oppilasmäärä väheni lukuvuoteen 1941—42 saakka, mutta on sen jälkeen lisääntynyt, niin että se lukuvuonna 1945—46 ylitti sodan edellisen oppilasluvun 848:lla eli 9.9 prosentilla. — Myöskin uusimuotoisten koulujen oppilasmäärä on voimakkaasti lisääntynyt, varsinkin lukuvuodesta 1941—42 lähtien. Koko lisäys on 3 275 eli 81.2 %. Suomenkielisten uusimuotoisten koulujen oppilasmäärä oli helmikuussa 1946 10.3 % suomenkielisten koko oppilasmäärästä.

Seuraava asetelma osoittaa keskikouluasteella olevien oppilaiden lukumäärän kysymyksessä olevan ajanjakson alussa ja lopussa.

I de finskspråkiga skolorna funnos läsåret 1945—46 22 855 elever eller 50.5 % mera än före kriget. Elevantalet i dessa skolor har således under åtta år ökat med omkring hälften jämfört med tiden före kriget. Elevantalet i de svenskspråkiga skolorna minskades till år 1941—42, men har sedan dess ökats, så att det läsåret 1945—46 med 848 eller med 9.9 procent översteg elevantalet före kriget. — Även elevantalet i skolorna av ny typ har kraftigt ökats, i synnerhet fr. o. m. läsåret 1941—42. Hela ökningen utgör 3 275 eller 81.2 %. Elevantalet i de finskspråkiga skolorna av ny typ utgjorde i februari 1946 10.3 % av elevnumrären i samtliga finskspråkiga skolor.

Följande sammanställning utvisar antalet elever på mellanskolestadiet i början och slutet av ifrågavarande period.

	1938—39	%	1945—46	%
Suomenkiel. koulut — Finskspr. skolor — <i>Écoles finnoises</i>	36 591	81.7	56 963	83.7
Ruotsinkiel. koulut — Svenskspr. skolor — <i>Écoles suèdoises</i> . . .	6 515	76.2	7 410	78.7
Kaikkiaan — Inalles — <i>Total</i>	43 106	80.1	64 373	83.1

Molempina vuosina yli $\frac{4}{5}$ koulujen koko oppilasmäärästä oli keskikouluasteella. Suomenkielisten koulujen oppilaita on keskikouluasteella suhteellisesti enemmän kuin ruotsinkielisten koulujen.

Båda åren var över $\frac{4}{5}$ av hela antalet skolelever på mellanskolestadiet. Av eleverna i de finskspråkiga skolorna voro proportionsvis flere på mellanskolestadiet än i de svenskspråkiga.

4. Luokkien luku ja oppilasmäärä luokkaa kohden.

Oppikoulujen luokkien luku lukuvuosina 1938—46 ilmenee taulusta 6.

4. Antalet klasser och elevantalet per klass.

Antalet klasser i lärdomsskolorna läsären 1938—46 framgår av tabell 6.

6. Luokkien luku ja oppilasmäärä luokkaa kohden. — Antalet klasser och elevantalet per klass. Nombre de classes et nombre d'élèves par classe.

Lukuvuosi Läsår Année scolaire	Valtionkoulut — Statsskolor Écoles de l'Etat			Kunnalliset ja yksityiskoulut Kommunala och privata skolor Écoles municipales et privées			Kaikkiaan — Inalles Total		
	Suomenk. Finskspr. Finnoises	Ruotsink. Svenskspr. Suédoises	Yhteensä Summa Total	Suomenk. Finskspr. Finnoises	Ruotsink. Svenskspr. Suédoises	Yhteensä Summa Total	Suomenk. Finskspr. Finnoises	Ruotsink. Svenskspr. Suédoises	Yhteensä Summa Total
1938—39	753	156	909	790	210	1 000	1 543	366	1 909
1939—40	687	144	831	763	182	945	1 450	326	1 776
1940—41	738	144	882	803	201	1 004	1 541	345	1 886
1941—42	751	139	890	819	201	1 020	1 570	340	1 910
1942—43	832	138	970	883	208	1 091	1 715	346	2 061
1943—44	881	145	1 026	960	201	1 161	1 841	346	2 187
1944—45	866	148	1 014	1 049	204	1 253	1 915	352	2 267
1945—46	928	152	1 080	1 154	209	1 363	2 082	361	2 443
Oppilaita luokkaa kohden — Elevantalet per klass — Nombre de élèves par classe									
1938—39	30.1	25.4	28.9	28.6	23.3	27.4	29.2	23.4	28.1
1942—43	30.9	25.3	30.1	31.5	22.9	29.9	31.2	23.9	30.0
1945—46	32.6	27.5	31.9	32.8	25.0	31.6	32.7	26.0	31.7

Luokkien luku on lukuvuodesta 1938—39 lähtien lisääntynyt 534:llä. Kuitenkin on lisäystä tapahtunut ainoastaan suomenkielisissä kouluissa, ruotsinkielisten luokkien luvun ollessa vuosina 1938 ja 1945 lähes yhtä suuri. Melkoinen osa lisäyksestä johtuu uusien koulujen perustamisesta, mutta myös rinnakkaisluokat ovat tänä aikana paljon lisääntyneet. Lukuvuonna 1945—46 oli suomenkielisissä kouluissa 685 ja ruotsinkielisissä 30 rinnakkaisluokkaa. Oppilasmäärä on kuitenkin noussut suhteellisesti vielä enemmän kuin luokkien luku, joten oppilaiden keskimääräinen luku luokkaa kohden on sekini lisääntynyt. Lukuvuonna 1945—46 tämä keskimäärä oli suomenkielisissä kouluissa jo lähes 33, ruotsinkielisissä 26.

Antalet klasser har sedan läsåret 1938—39 ökats med 534. Ökningen berör likväl endast finskspråkiga skolor i det att antalet klasser i de svenskspråkiga skolorna ären 1938 och 1945 var nästan lika stort. En stor del av ökningen beror på att nya skolor grundats, men även på att antalet parallellklasser under denna tid ökats mycket. Läsåret 1945—46 utgjorde antalet parallellklasser i de finska skolorna 685 i de svenskspråkiga 30. Elevantalet har likväl ökats proportionsvis ännu mera än antalet klasser, varigenom det genomsnittliga antalet elever per klass även ökats. Läsåret 1945—46 var detta medeltal i de finskspråkiga nästan 33, i de svenskspråkiga 26.

5. Muut tiedot oppilaista.

Sukupuolen mukaan jakaantuivat oppilaat seuraavalla tavalla. (Lukuvuodelta 1939—40 ovat tiedot siitä, paljonko »siirto-oppilaista» oli poikia ja tyttöjä, vaillinaiset, jonka vuoksi mainitun lukuvuoden tiedot puuttuvat taulusta).

5. Övriga uppgifter om eleverna.

Efter kön fördelade eleverna på följande sätt. (Läsåret 1939—40 äro uppgifterna om huru många av de »förflyttade eleverna» voro gossar och huru många flickor, bristfälliga, varför uppgifter för nämnda läsår saknas i tabellen).

7. Oppilaat sukupuolen mukaan. — Eleverna efter kön. — Élèves par sexe.

Lukuvuosi Läsår Année scolaire	Valtionkoulut — Statsskolor Écoles de l'Etat			Kunnalliset ja yksityiskoulut Kommunala och privata skolor Écoles municipales et privées			Kaikki koulut Samtliga skolor Toutes les écoles		
	Poikia Gossar Garçons	Tytöjä Flickor Filles	Poikia Gossar Garçons %	Poikia Gossar Garçons	Tytöjä Flickor Filles	Poikia Gossar Garçons %	Poikia Gossar Garçons	Tytöjä Flickor Filles	Poikia Gossar Garçons %
1938—39	13 478	12 849	51.2	11 472	15 984	41.8	24 950	28 833	46.4
1940—41	13 647	13 347	50.6	11 693	17 615	39.9	25 340	30 962	45.0
1941—42	13 694	13 484	50.4	11 715	18 221	39.1	25 409	31 705	44.5
1942—43	14 888	14 345	50.9	12 526	20 096	38.4	27 414	34 441	44.3
1943—44	16 322	16 410	49.9	13 605	22 414	37.8	29 927	38 824	43.5
1944—45	16 654	16 405	50.4	15 005	24 784	37.7	31 659	41 189	43.5
1945—46	16 805	17 635	48.9	15 873	27 173	36.9	32 678	44 808	42.2

Jo ennen sotaa oppikoululaisten enemmistö oli tyttöjä ja lukuvuoteen 1945—46 mennessä heidän suhdelukunsa on lisääntynyt noin 4 %. Valtionkouluissa on kuitenkin ollut poikaoppilaita lähes yhtä paljon kuin tyttöjä, jota vastoin yksityiskoulujen oppilaista nykyisin lähes $\frac{2}{3}$ on tyttöjä.

Allaoleva taulukko osoittaa oppilaiden jakaantumisen äidinkielen mukaan lukuvuosina 1938—39 ja 1945—46.

8. Oppilaat äidinkielen mukaan. — Eleverna efter modersmål. — *Élèves selon la langue maternelle.*

Lukuvuosi — Läsår <i>Année scolaire</i>	Suomi — Finska <i>Finnöis</i>		Ruotsi — Svenska <i>Suëdois</i>		Muu kieli Annat språk <i>Autre langue</i>		Yhteensä Summa <i>Total</i>
1938—39							
Suomenkieliset koulut — Finskspråkiga skolor — <i>Écoles finnoises</i>	44 360	98.1	642	1.4	233	0.5	45 235
Ruotsinkieliset koulut — Svenskspråkiga skolor — <i>Écoles suëdoises</i>	97	1.1	8 314	97.3	137	1.6	8 548
Kaikki koulut — Alla skolor — <i>Toutes les écoles</i>	44 457	82.6	8 956	16.7	370	0.7	53 783
1945—46							
Suomenkieliset koulut — Finskspråkiga skolor — <i>Écoles finnoises</i>	67 334	98.9	614	0.9	142	0.2	68 090
Ruotsinkieliset koulut — Svenskspråkiga skolor — <i>Écoles suëdoises</i>	307	3.3	9 022	96.0	67	0.7	9 396
Kaikki koulut — Alla skolor — <i>Toutes les écoles</i>	67 641	87.3	9 636	12.4	209	0.3	77 486

Luvut ilmaisevat pääasiassa samaa kuin tiedot suomenkielisten ja ruotsinkielisten koulujen oppilasmäärästä. Suomenkielisten koulujen oppilaista oli lukuvuonna 1945—46 ruotsinkielisiä 0.9 % ja ruotsinkielisten koulujen oppilaista suomenkielisiä 3.3 %.

Oppilaiden jakaantumisesta uskontokunnan mukaan on lukuvuodesta 1940—41 lähtien entistä täydellisemmät tiedot. Lukuvuonna 1945—46 oli kaikkien oppikoulujen oppilaista evankelisluterilaisia 74 717 (96.4 %), kreikkalais-katolisia 894 (1.2 %), muita kristittyjä 250 (0.3 %), ei kristittyjä 117 (0.2 %) ja siviilirekisterissä olevia 1 508 (1.9 %).

Taulut 9 ja 10 osoittavat oppilaiden ryhmityksen isäntä-äidin ammattin mukaan lukuvuosina 1940—41 ja 1945—46 absoluuttisin ja suhdeluvuin. Äidin ammatti on otettu huomioon vain silloin, kun hän on perheen pääasiallinen huoltaja. Kyselykaavakkeita uusittaessa otettiin käytäntöön väestötaloston ammattinimikkeistön sopeutuva jako, jossa on yhdistettyä elinkeinojen mukainen ja sosiaalinen ryhmitys.

Lukuvuonna 1945—46 olivat kaikkien koulujen oppilaita tarkoitavista suhdeluvuista suurimmat seuraavat: maanviljelijöitä y. m. s. 21.5, teollisuuden palveluskuntaa ja työntekijöitä 14.6, liikkeenharjoittajia sekä liikealan päällystöä ja toimistohenkilöitä 11.4, valtion, kirkon ja kunnan virkamiehiä ja toimistohenkilöitä 8.7 sekä teollisuuden työnantajia, päällystöä ja toimistohenkilöitä 8.5 %. Kun yllämainittua lukusarjaa verrataan vastaaviin tietoihin lukuvuodelta 1940—41, voidaan panna merkille seuraavia muutoksia. Johtuen lähinnä lukuisten uusien maalaisyhteiskoulujen perustamisesta maatalousväestön osuus on lisääntynyt 5 % ja samoin ovat teollisuus- ja käsityöryhmän suhdeluvut jonkun verran nousseet. Sen sijaan julkisissa toimissa ja kaupan y. m. s. aloilla työskentelevien vanhempien lapsia oli v. 1946 oppikoulussa vähemmän kuin v. 1941.

Redan före kriget var majoriteten av lärdomsskol-eleverna flickor och intill läsåret 1945—46 har relations-talet för dem ökat med c:a 4 %. I statsskolorna har likväl gossarnas antal varit nästan lika stort som flickornas, varemot för närvarande nästan $\frac{2}{3}$ av privat-skolornas elever äro flickor.

Nedanstående tabell utvisar fördelningen av eleverna efter modersmål läsåren 1938—39 och 1945—46.

Siffrorna utvisa i huvudsak detsamma som uppgifterna om elevantalet i de finsk- och svenskspråkiga skolorna. Av eleverna i de finskspråkiga skolorna var läsåret 1945—46 0.9 % svenskspråkiga och av eleverna i svenskspråkiga skolor var 3.3 % finskspråkiga.

Om elevernas fördelning efter trosbekännelse finnes fr. o. m. läsåret 1940—41 fullständigare uppgifter än förut. Läsåret 1945—46 voro av samtliga lärdomsskolelever 74 717 (96.4 %) evangelisk-lutherska, 894 (1.2 %) grekisk-katolska, 250 (0.3 %) övriga kristna, 117 (0.2 %) icke kristna och 1 508 (1.9 %) i civilregistret.

Tabellerna 9 och 10 utvisa elevernas fördelning efter faders eller moders yrke läsåren 1940—41 och 1945—46 i absoluta och i relationstal. Moderns yrke har beaktats endast i de fall då hon är familjens huvudsakliga försörjare. Då frågeformuläret förnyades togs en efter befolkningsstatistikens yrkesnomenklatur avpassad indelning, i vilken såväl personens näring som sociala ställning beaktats, i bruk.

Läsåret 1945—46 voro relationstalen för eleverna i alla skolor följande: lantbrukare o. s. v. 21.5 %, industrins personal och arbetare 14.6 %, affärsidkare samt chefskap och byråpersonal på affärsområdet 11.4 %, tjänstemän och byråpersonal i statens, kyrkans och kommunens tjänst 8.7 % samt arbetsgivare, chefskap och kontorspersonal inom industrin 8.5 %. Då ovan nämnda sifferserie jämföres med motsvarande uppgifter för läsåret 1940—41, kan följande förändringar konstateras. Närmast beroende på att talrika samskolor grundats på landsbygden har lantbefolkningens andel ökat med 5 % och likaledes har relationstalen för industri- och hantverksgruppen i någon mån ökat. Däremot var antalet barn till personer i offentlig verksamhet, inom handeln o. s. v. år 1946 mindre än år 1941.

9. Oppilaat isän ammatin mukaan lukuvuonna 1940—41. — Eleverna efter faderns yrke läsåret 1940—41. —
Élèves selon la profession du père, année scolaire 1940—41.

Isän ammatti Faderns yrke <i>Profession du père</i>	Kaikki koulut Alla skolor <i>Toutes les écoles</i>					Valtion koulut Statskolor <i>Écoles de l'État</i>					Kunnall. ja yksityiset koulut Komm. och privata skolor <i>Écoles municipales et privées</i>					Suomenkieliset koulut Finskpråkiga skolor <i>Écoles finnoises</i>					Ruotsinkieliset koulut Svenskspråkiga skolor <i>Écoles suédoises</i>				
	Luku	Antal	Nombre	%		Luku	Antal	Nombre	%		Luku	Antal	Nombre	%		Luku	Antal	Nombre	%						
Maatalous sivuelinkeinoineen — Lantbruk med binäringar — <i>Agriculture ainsi que occupations accessoires</i>																									
Maanviljelijöitä puutarhureita, metsänhoitajia, kalastajia, työnjohtajia, neuvonjohtajia y. m. — Lantbrukare, trädgårdsmästare, forstmästare, fiskare, arbetsledare, konsulenter m. fl.	8 966	3 065	5 901	8 111	855	16.5	12.1	20.4	17.5	10.8															
Maataloustyöntekijöitä — Lantbruksarbetare	782	362	420	700	82	1.4	1.4	1.5	1.5	1.0															
Teollisuus, käsityö ja rakennustoiminta — Industri, hantverk och byggnadsverksamhet — <i>Industrie, arts et métiers, construction</i>																									
Työnantajia, päällystää, toimistohenkilöitä — Arbetsgivare, chefskap, kontorspersonal	4 098	1 668	2 430	3 053	1 045	7.6	6.6	8.4	6.6	13.2															
Itsenäisiä käsityöläisiä — Självständiga hantverkare	2 703	1 487	1 216	2 375	328	5.0	5.9	4.2	5.1	4.2															
Palveluskuntaa ja työntekijöitä — Arbetare och tjänstepersonal	6 628	3 634	2 994	5 910	718	12.2	14.4	10.3	12.8	9.1															
Liikenne sekä posti-, lennätin- ja puhelinlaitos — Samfärdsel inkl. post-, telegraf- och telefonväsendet — <i>Communications ainsi que postes, télégraphes et téléphones</i>																									
Liikenteenharjoittajia, päällystää, toimistohenkilöitä — Företagare, chefskap, kontorspersonal ..	2 226	1 037	1 189	1 800	426	4.1	4.1	4.1	3.9	5.4															
Palveluskuntaa ja työntekijöitä — Arbetare och tjänstepersonal	3 458	2 080	1 378	2 966	492	6.4	8.2	4.8	6.4	6.2															
Kauppa, pankit ja vakuutuslaitokset, ravintola ja hotelliliikkeet — Handel, bank- och försäkringsverksamhet, hotell- och restaurangörelse — <i>Commerce, banques et compagnies d'assurance, restaurants et hôtels</i>																									
Liikkeenharjoittajia, päällystää, toimistohenkilöitä — Företagare, chefskap, kontorspersonal	7 866	3 171	4 695	6 402	1 464	14.5	12.5	16.2	13.8	18.6															
Palveluskuntaa — Tjänstepersonal	1 671	1 017	654	1 462	209	3.1	4.0	2.1	3.2	2.7															
Julkinen toimi — Offentlig verksamhet — <i>Service publics</i>																									
Valtion, kirkon ja kunnan virkamiehiä ja toimistohenkilöitä — Tjänstemän och byråpersonal i statens, kyrkans och kommunens tjänst	5 618	2 542	3 076	4 950	668	10.4	10.1	10.6	10.7	8.5															
Palveluskuntaa — Tjänstepersonal	2 789	1 790	999	2 513	276	5.1	7.1	3.5	5.4	3.5															
Opetustoimi (korkeakoulut, koulut ja opistot) — Undervisning (högskolor, skolor, institut) — <i>Instruction [hautes écoles, écoles, instituts]</i>																									
Opettajia — Lärare	2 727	1 142	1 585	2 392	335	5.0	4.5	5.5	5.2	4.2															
Palveluskuntaa — Tjänstepersonal	201	117	84	163	38	0.4	0.5	0.3	0.4	0.5															
Vapaat ammatit — Fria yrken — <i>Professions libérales</i>																									
Lääkäreitä, apteekkareita, sairaanhoitajia y. m. — Läkare, apotekare, sjuksköterskor m. fl.	1 368	583	785	1 042	326	2.5	2.3	2.7	2.2	4.1															
Kirjallijoita, taiteilijoita, sanomalehtimiehiä y. m. — Författare, konstnärer, redaktörer m. fl.	588	280	308	477	111	1.1	1.1	1.1	1.0	1.4															
Yhdistysten, asianajotoimistojen y. m. virkailijoita ja toimistohenkilöitä — Tjänstemän och kontorspersonal i förenings-, advokatbyråers m. fl. tjänst	600	259	341	476	124	1.1	1.0	1.2	1.0	1.6															
Kotiapulaisia ja siivoojia — Hembiträden och städerskor — <i>Domestiques et femmes de ménage</i>	264	138	126	232	32	0.5	0.6	0.4	0.5	0.4															
Muut toimet — Övriga yrken — <i>Autres professions</i> ..	1 665	898	767	1 305	360	3.1	3.6	2.7	2.8	4.6															
Yhteensä — Summa — <i>Total</i>	54 218	25 270	28 948	46 329	7 889	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0															

Muist. Tiedot puuttuvat 4 valtiokoulusta, joista 1 ruotsinkielinen. — *Anm.* Uppgifter saknas för 4 statsskolor, varav 1 svenskspråkig.

10. Oppilaat isän ammatin mukaan lukuvuonna 1945—46. — Eleverna efter faderns yrke läsåret 1945—46. —
Élèves selon la profession du père, année scolaire 1945—46.

Isän ammatti Faderns yrke Profession du père	Kaikki koulut Alla skolor <i>Toutes les écoles</i>	Valtion koulut Statskolor <i>Écoles de l'Etat</i>	Kunnall. ja yksityiset koulut Komm. och privata skolor <i>Écoles municipales et privées</i>	Suomenkieliset koulut Finskspråkiga skolor <i>Écoles finlandaises</i>	Ruotsinkieliset koulut Svenskspråkiga skolor <i>Écoles suédoises</i>	Kaikki koulut Alla skolor <i>Toutes les écoles</i>	Valtion koulut Statskolor <i>Écoles de l'Etat</i>	Kunnall. ja yksityiset koulut Komm. och privata skolor <i>Écoles municipales et privées</i>	Suomenkieliset koulut Finskspråkiga skolor <i>Écoles finlandaises</i>	Ruotsinkieliset koulut Svenskspråkiga skolor <i>Écoles suédoises</i>
	Luku — Antal — <i>Nombre</i>					%				
Maatalous sivuelinkeinoineen — Lantbruk med binäringar — <i>Agriculture ainsi que occupations accessoires</i>										
Maanviljelijöitä, puutarhureita, metsänhoitajia, kalastajia, työnjohtajia, neuvojia y. m. — Lantbrukare, trädgårdsmästare, forstmästare, fiskare, arbetsledare, konsulenter m. fl.	16 524	5 152	11 372	15 180	1 344	21.5	15.2	26.4	22.3	15.2
Maataloustyöntekijöitä — Lantbruksarbetare	1 374	392	982	1 278	96	1.8	1.2	2.3	1.9	1.1
Teollisuus, käsityö ja rakennustoiminta — Industri, hantverk och byggnadsverksamhet — <i>Industrie, arts et métiers, construction</i>										
Työnantajia, päällystää, toimistohenkilöitä — Arbetsgivare, chefskap, kontorspersonal	6 558	2 668	3 890	5 342	1 216	8.5	7.9	9.0	7.8	13.7
Itsenäisiä käsityöläisiä — Självständiga hantverkare	4 103	1 920	2 183	3 643	460	5.3	5.7	5.1	5.4	5.2
Palveluskuntaa ja työntekijöitä — Arbetare och tjänstepersonal	11 199	5 776	5 423	10 249	950	14.6	17.0	12.6	15.1	10.7
Liikenne sekä posti-, lennätin- ja puhelinlaitos — Samfärdsel inkl. post-, telegraf- och telefonväsendet — <i>Communications ainsi que postes, télégraphes et téléphones</i>										
Liikenteenharjoittajia, päällystää, toimistohenkilöitä — Företagare, chefskap, kontorspersonal ..	3 180	1 523	1 657	2 734	446	4.1	4.5	3.8	4.0	5.0
Palveluskuntaa ja työntekijöitä — Arbetare och tjänstepersonal	4 852	2 816	2 036	4 265	587	6.3	8.3	4.7	6.3	6.6
Kauppa, pankit ja vakuutuslaitokset, ravintola ja hotelliliikkeet — Handel, bank- och försäkringsverksamhet, hotell- och restaurangrörelse — <i>Commerce, banques et compagnies d'assurance, restaurants et hôtels</i>										
Liikkeenharjoittajia, päällystää, toimistohenkilöitä — Företagare, chefskap, kontorspersonal	8 801	3 642	5 159	7 503	1 298	11.4	10.7	12.0	11.0	14.7
Palveluskuntaa — Tjänstepersonal	1 911	1 040	871	1 641	270	2.5	3.0	2.0	2.4	3.0
Julkinen toimi — Offentlig verksamhet — <i>Service publiques</i>										
Valtion, kirkon ja kunnan virkamiehiä ja toimistohenkilöitä — Tjänstemän och byråpersonal i statens, kyrkans och kommunens tjänst	6 670	3 172	3 498	6 102	568	8.7	9.3	8.1	9.0	6.4
Palveluskuntaa — Tjänstepersonal	3 478	2 090	1 388	3 154	324	4.5	6.2	3.2	4.6	3.7
Opetustoimi (korkeakoulut, koulut ja opistot) — Undervisning (högskolor, skolor, institut) — <i>Instruction [hautes écoles, écoles, instituts]</i>										
Opettajia — Lärare	2 830	1 205	1 625	2 502	328	3.7	3.6	3.8	3.7	3.7
Palveluskuntaa — Tjänstepersonal	264	134	130	238	26	0.4	0.4	0.3	0.3	0.3
Vapaat ammatit — Fria yrken — <i>Professions libérales</i>										
Lääkäreitä, apteekkareita, sairaanhoitajia y. m. — Läkare, apotekare, sjuksköterskor m. fl.	1 459	558	901	1 176	283	1.9	1.6	2.1	1.7	3.2
Kirjailijoita, taiteilijoita, sanomalehtimiehiä y. m. — Författare, konstnärer, redaktörer m. fl.	673	302	371	580	93	0.9	0.9	0.9	0.9	1.1
Yhdistysten, asianajotoimistojen y. m. virkailijoita ja toimistohenkilöitä — Tjänstemän och kontorspersonal i förenings-, advokatbyråers m. fl. tjänst	625	293	332	535	90	0.8	0.9	0.8	0.8	1.0
Kotiapulaisia ja siivoojia — Hembiträden och städerskor — <i>Domestiques et femmes de ménage</i>	338	126	212	295	43	0.4	0.4	0.5	0.4	0.5
Muut toimet — Övriga yrken — <i>Autres professions</i> ..	2 105	1 089	1 016	1 673	432	2.7	3.2	2.4	2.4	4.9
Yhteensä — Summa — <i>Total</i>	76 944	33 898	43 046	68 090	8 854	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

Muist. Tiedot ruots. normaalilyseosta puuttuvat. — *Anm.* Uppgifterna för sv. normallyceum saknas.

Valtionkouluja ja yksityiskouluja koskevia suhdelukuja keskenään verratessa huomataan, että työntekijien ryhmät ovat yleensä voimakkaammin edustettuina yksityiskouluissa, eri elinkeinohaarojen työntekijät ja palveluskunta taas valtionkouluissa. Nämä eroavaisuudet johtunevat etupäässä siitä, että valtionkoulujen lukukausimaksut ovat huomattavasti halvemmat kuin yksityiskoulujen ja että niissä on runsaammin kuin yksityiskouluissa tarjolla vapaaoppilaspaikkoja sosiaalisesti epäitsenäisten ammattiluokkien lapsille. Maanviljelijäin lapset taas tulevat etupäässä yksityiskouluihin jo siitä syystä, että valtionkouluja on varsinaisella maaseudulla vain muutamia. Samoin huomataan selviä eroavaisuuksia verratessa keskenään niitä suhdelukuja, jotka osoittavat suomen- ja ruotsinkielisten koulujen oppilaiden jakaantumista vanhempien ammattin mukaan.

Seuraavaan yhdistelmään on koottu tärkeimmät tiedot vapaaoppilasta. Tietoja on hankittu lukuvoudesta 1940—41 lähtien. Tauluun sisältyvät lukukausimaksujen suorittamisesta kokonaan ja osittain vapautetut.

Vid en jämförelse mellan relationstalen mellan statskolor och privatskolor observeras, att arbetsgivar-grupperna i allmänhet äro talrikare representerade i privatskolorna, arbetare och tjänstepersonal åter i statsskolorna. Dessa skiljaktigheter torde främst bero på att statsskolornas terminsavgifter äro betydligt lägre än privatskolornas och på att i dessa frielevsplatser stå rikligare till buds för barn till föräldrar tillhörande de socialt osjälvständiga yrkesklasserna. Jordbrukarnas barn åter besöka i främsta rummet privatskolor redan på grund därav att antalet statsskolor på den egentliga landsbygden är mycket litet. Likaledes kan tydliga skiljaktigheter konstateras vid en jämförelse mellan de relationstal som utvisa fördelningen av eleverna i de finsk- och svenskspråkiga skolorna efter föräldrarnas yrke.

Följande sammandrag innehåller de viktigaste uppgifterna om frieleverna. Uppgifter har anskaffats fr. o. m. läsåret 1940—41. Tabellen innehåller uppgifter om elever som helt eller delvis befriats från terminsavgifter.

11. Vapaaoppilaat. — Frieleverna. — Boursiers.

	1940— 41	1941— 42	1942— 43	1943— 44	1944— 45	1945— 46	1940— 41	1941— 42	1942— 43	1943— 44	1944— 45	1945— 46
	Luku — Antal — Nombre						% kaikista oppilaista — % av hela elevantalet en % du total des élèves					
Valtionkoulut — Statsskolor — Écoles de l'Etat	12 920	12 127	13 183	12 459	12 362	11 734	47.9	40.9	45.6	38.1	37.4	34.1
Kunn. ja yksityisk. — Komm. o. privatskolor — Écoles municipales et privées	7 242	6 774	6 386	6 115	7 381	7 104	24.7	22.6	19.6	17.0	18.6	16.5
Kaikkiaan — Inalles — Total	20 162	18 901	19 569	18 574	19 743	18 838	35.8	33.1	31.6	27.0	27.1	24.1

Vapaaoppilaiden lukumäärä ja myös suhdeluku oli korkeimmillaan lukuvoonna 1940—41, jolloin heitä oli noin $\frac{1}{3}$ kaikista oppilaista. Sen jälkeen on suhdeluku jonkun verran alentunut, joten vapaaoppilaita lukuvoonna 1945—46 oli noin $\frac{1}{4}$ kaikista oppilaista. Valtionkouluissa vapaaoppilaita on nykyisin suhteellisesti kaksi kertaa enemmän kuin yksityiskouluissa.

Lukuvoosina 1938—46 oppikouluihin otettujen uusien oppilaiden lukumäärä ilmenee seuraavasta taulusta.

Antalet frielever var såväl absolut som procentuellt högst läsåret 1940—41, då dessa utgjorde ca $\frac{1}{3}$ av alla elever. Därefter har relationstalet något sjunkit, varför antalet frielever läsåret 1945—46 utgjorde $\frac{1}{4}$ av alla elever. I statsskolorna finnes nuförtiden proportionsvis dubbelt mera frielever än i privatskolorna.

Antalet till lärdomsskolorna nyintagna elever läsåret 1938—46 framgår av följande tabell.

12. Uudet oppilaat. — Nya elever. — Élèves nouveaux.

Lukuvoosi Läsår Année scolaire	Valtionkoulut — Statsskolor Écoles de l'Etat			Kunnalliset ja yksityiskoulut Kommunala och privatskolor Écoles municipales et privées			Kaikki koulut Samtliga skolor Toutes les écoles
	Suomenk. Finskspr. Finnoises	Ruotsink. Svenskspr. Suédoises	Yhteensä Summa Total	Suomenk. Finskspr. Finnoises	Ruotsink. Svenskspr. Suédoises	Yhteensä Summa Total	
1938—39	5 126	754	5 880	5 997	940	6 937	12 817
1940—41	6 138	658	6 796	6 202	793	6 995	13 791
1941—42	5 510	724	6 234	6 914	863	7 777	14 011
1942—43	7 352	813	8 165	8 298	927	9 225	17 390
1943—44	6 651	1 011	7 662	8 638	1 041	1) 9 679	17 341
1944—45	7 776	798	8 574	10 020	1 115	11 135	19 709
1945—46	7 706	1 050	8 756	11 241	1 281	12 522	21 278

1) Tiedot puuttuvat 5 yksityiskoulusta. — Uppgifter saknas för 5 privatskolor.

Kuten koulujen koko oppilasmäärä, samoin on myös uusien oppilaiden luku jatkuvasti lisääntynyt.

Taulu 13 osoittaa, että oppikoulut ovat viime vuosina saaneet I luokan oppilaansa yhä suuremmassa määrässä kansakoulusta, jota vastoin valmistavien koulujen merkitys pohjakouluna on vähentynyt.

I likhet med totalantalet elever i skolorna har även antalet nya elever kontinuerligt ökat.

Tabell 13 utvisar att allt flere elever på I klassen i lärdoms skolorna besökt folkskola, varemot de förberedande skolornas betydelse minskats.

13. I luokan uudet oppilaat pohjakoulun mukaan. — I klassens nya elever efter bottenskola. — Les élèves nouveaux de la première classe d'après leur instruction primaire.

Lukuvuosi Läsår Année scolaire	I luokalle otettiin uusia oppilaita — Till I klassen intogs nya elever <i>Élèves reçus dans la 1-e classe</i>						
	Kansakouluista Från folkskolor <i>Venant des écoles primaires</i>		Valmistavista kouluista Från förberedande skolor <i>Venant des écoles préparatoires</i>		Muualta Övriga <i>Autres</i>		Yhteensä Summa <i>Total</i>
		%		%		%	
1938—39	6 442	84.9	739	9.7	210	5.4	7 391
1940—41	6 566	86.6	719	9.5	293	3.9	7 578
1941—42	8 453	90.0	601	6.4	236	2.5	9 290
1942—43	11 376	92.7	550	4.5	341	2.8	12 267
1943—44	12 294	92.9	527	4.0	419	3.1	13 240 ¹⁾
1944—45	12 540	91.6	551	4.0	605	4.4	13 696
1945—46	14 224	91.3	624	4.0	732	4.7	15 580

¹⁾ Tiedot puuttuvat 5 yksityiskouluista. — Uppgifter saknas för 5 privaskolor.

Tässä suhteessa on selvä eroavaisuus suomen- ja ruotsinkielisten koulujen välillä. Lukuvuodeksi 1945—46 suomenkielisten koulujen I luokalle otetuista uusista oppilaista tuli kansakouluista 93.3, valmistavista kouluista 2.8 ja muualta 3.9 %; vastaavat suhdeluvut ruotsinkielisistä kouluista ovat 71.0, 19.7 ja 9.3 %.

Oppilaiden luokalta siirtoa koskevista luvuista on eniten merkitystä niillä, jotka ilmaisevat ehtoitta tai ehtoja saatuaan luokalle jääneiden lukumäärät ja suhdeluvut prosentteina kaikista oppilaista. Seuraavaan asetelmaan on otettu mainitut suhdeluvut sodanedelliseltä ajalta ja lukuvuodelta 1945—46.

I detta avseende skiljer sig de finsk- och svenskspråkiga skolorna tydligt från varandra. Av de i finska skolor till I:sta klassen för läsåret 1945—46 antagna nya eleverna hade 93.3 % besökt folkskola, 2.8 % förberedande skola och 3.9 % annan skola; motsvarande relationstal i svenskspråkiga skolor voro 71.0, 19.7 och 9.3 %.

Av siffrorna rörande uppflyttning från klassen erbjuda de absoluta samt relationstalen för de ovillkorligen eller på basen av villkorsförhör kvarstannade det största intresset. Följande sammanställning innehåller nämnda relationstal för tiden före kriget och för läsåret 1945—46.

Valtionkoulut — Statsskolor — <i>Écoles de l'État</i>	1939	1946
Kunnalliset ja yksityiskoulut — Kommunala och privata skolor — <i>Écoles municipales et privées</i>	18.0	17.5
Kaikki oppikoulut — Samtliga lärdoms skolor — <i>Toutes les écoles secondaires</i>	18.8	16.9

Näistä: — Därav: — *Dont* :

Suomenkieliset — Finskspråkiga — <i>Finnoises</i>	18.5	17.3
Ruotsinkieliset — Svenskspråkiga — <i>Suédoises</i>	18.1	16.1
Keskikouluaste — Mellanskolstadiet — <i>Écoles moyennes</i>	17.8	16.9
Lukioaste — Gymnasialstadiet — <i>Classes supérieures</i>	20.5	18.9

Luokalle jääneitä tarkoittavat suhdeluvut olivat v. 1946 kauttaaltaan pienemmät kuin ennen sotaa. Molempina vuosina suomenkielisten koulujen oppilaista jäi luokalle hiukan suurempi osa kuin ruotsinkielisten. Nämä suhdeluvut ovat keskikouluasteen oppilaiden osalta pienemmät kuin lukioasteen. Seuraavat luvut osoittavat, montako % eri luokkien oppilaista v. 1946 jäi luokalle kaikki koulut huomioonottaen: I lk 14.8, II lk 18.6, III lk 18.3, IV lk 16.9, V lk 16.2, VI lk 23.4, VII lk 22.7 %.

Relationstalen för de som kvarstannat på klassen voro år 1946 genomgående mindre än före kriget. Under båda åren var antalet kvarstannade något större i de finskspråkiga än i de svenskspråkiga skolorna. Dessa relationstal beträffande eleverna på mellanskolstadiet äro mindre än på gymnasialstadiet. Följande tal, vilka hänföra sig till alla skolor utvisa huru många % av eleverna år 1946 på de olika klasserna kvarstannade på klassen: I kl. 14.8, II kl. 18.6, III kl. 18.3, IV kl. 16.9, V kl. 16.2, VI kl. 23.4, VII kl. 22.7 %.

6. Oppikoulujen menot ja tulot.

Taulusta 14 käyvät ilmi oppikoulujen menot kysymyksessä olevina lukuvuosina.

6. Lärdoms skolornas utgifter och inkomster.

Av tabell 14 framgår lärdoms skolornas utgifter under ifrågakvarande läsår.

14. Oppikoulujen menot, 1 000 mk. — Lärdomsskolornas utgifter, 1 000 mk. — Dépenses des écoles secondaires.

Lukuvuosi Läsår Année scolaire	Valtionkoulut — Statsskolor <i>Écoles de l'État</i>			Kunnalliset ja yksityiset koulut Kommunala och privata skolor <i>Écoles municipales et privées</i>			Kaikki oppikoulut Samtliga lärdomsskolor <i>Toutes les écoles secondaires</i>		
	Suomenk. Finskpr. <i>Finnoises</i>	Ruotsink. Svenskpr. <i>Suèdoises</i>	Yhteensä Summa <i>Total</i>	Suomenk. Finskpr. <i>Finnoises</i>	Ruotsink. Svenskpr. <i>Suèdoises</i>	Yhteensä Summa <i>Total</i>	Suomenk. Finskpr. <i>Finnoises</i>	Ruotsink. Svensk pr. <i>Suèdoises</i>	Yhteensä Summa <i>Total</i>
1938—39	68 816	15 362	84 178	52 993	15 823	68 816	121 809	31 185	152 994
1939—40	59 255	14 065	73 320	45 807	13 148	58 955	105 062	27 213	132 275
1940—41	67 187	15 354	82 541	56 120	15 532	71 652	123 307	30 886	154 193
1941—42	70 375	15 407	85 782	58 896	15 917	74 813	129 271	31 324	160 595
1942—43	98 487	20 566	119 053	84 524	24 080	108 604	183 011	44 646	227 657
1943—44	105 894	21 338	127 232	97 575	22 944	120 519	203 469	44 282	247 751
1944—45	124 855	26 477	151 332	122 376	25 953	148 329	247 231	52 430	299 661
1945—46	213 803	1) 43 726	257 529	238 421	44 748	283 169	452 224	88 474	1) 540 698

1) Helsingin ruots. lyseon taloudesta ei ole saatu tietoja. — Uppgifter för Helsingfors svenska lyceum saknas.

Kaikkien kouluryhmien kohdalla menojen markkamäärä on lisääntynyt useammankertaiseksi. Tämä nousu on osaksi todellista, koulujen lukumäärän lisääntymisestä johtuva, mutta huomioon on otettava myös rahanarvon aleneminen. Valtionkoulujen menot ovat kysymyksessä olevina kahdeksana lukuvuonna nousseet jokseenkin tarkalleen 3-kertaisiksi, kunnallisten ja yksityisten koulujen runsaasti 4-kertaisiksi sodan edellisestä määrästä. Viimemainittujen koulujen menojen jyrkempi nousu johtuu tietenkin siitä, että uudet, vuosina 1938—46 perustetut koulut ovat enimmäkseen yksityisiä tai kunnallisia. Vielä lv. 1938—39 valtionkoulujen menot olivat hyvin huomattavasti yksityiskoulujen menoja suuremmat, lukuvuosina 1940—45 tämä erotus vähitellen tasoittuu, kunnes lv. 1945—46 yksityiskoulujen menot ylittävät valtionkoulujen menojen määrän.

Taulussa 15 annetaan yksityiskohtaisempia tietoja oppikoulujen menoista.

För alla skolgrupper ha utgifternas belopp mångdubb-lats. Denna stegring är delvis verklig, beroende på att antalet skolor ökats, men nedgången av penningvärdet bör även beaktas. Statsskolornas utgifter ha under ifrågavarande åtta läsår stigit nästan exakt 3 gånger, de kommunala och privata skolornas drygt 4 gånger jämfört med före kriget. Den kraftigare stegringen av sistnämnda skolors utgifter beror givetvis på, att de år 1938—46 grundade nya skolorna för det mesta äro privata eller kommunala. Ännu läsåret 1938—39 voro statsskolornas utgifter betydligt större än privatskolornas, läsären 1940—45 utjämades denna skillnad småningom, ända till läsåret 1945—46 då privatskolornas utgifter överstego statsskolornas.

Tabell 15 innehåller mera detaljerade uppgifter om lärdomsskolornas utgifter.

15. Menot ryhmittäin, 1 000 mk. — Utgifterna gruppvis, 1 000 mk. — Dépenses des écoles secondaires.

Lukuvuosi Läsår Année scolaire	Opettajain palkkaus Lärarnas avlöning <i>Gages du personnel enseignant</i>		Lämmitys, valaistus, sijoitus, opetuskalusto y. m. För värme, lyse, städning, undervisningsmaterial m. m. <i>Chauffage, éclairage, matériel scolaire, etc.</i>		Koulutalon hoito- ja korjauskustannukset y. m. Skötsel och reparation av skolhuset m. m. <i>Entretien et réparations de la maison d'école</i>		Todellinen vuokra Faktisk hyra <i>Loyer</i>		Yhteensä Summa <i>Total</i>
	1 000 mk	%	1 000 mk	%	1 000 mk	%	1 000 mk	%	
Valtionkoulut — Statsskolor — Écoles de l'État									
1938—39	66 324	78.8	12 640	15.1	4 781	5.7	433	0.5	84 178
1939—40	57 753	78.8	10 122	13.8	4 989	6.8	456	0.6	73 320
1940—41	63 937	77.5	12 751	15.4	5 286	16.4	567	0.7	82 541
1941—42	71 300	83.1	13 284	15.5	662	0.7	536	0.7	85 782
1942—43	96 710	81.2	18 030	15.2	3 471	2.9	842	0.7	119 053
1943—44	105 957	83.3	16 948	13.3	3 263	2.6	1 064	0.8	127 232
1944—45	123 128	81.4	20 700	13.7	6 809	4.5	695	0.4	151 332
1945—46	199 025	77.3	35 382	13.7	21 521	8.4	1 601	0.6	257 529
Kunnalliset ja yksityiskoulut — Kommunala och privata skolor — Écoles municipales et privées									
1938—39	52 199	75.9	9 573	13.9	3 762	5.4	3 282	4.8	68 816
1939—40	44 604	75.7	8 084	13.7	3 184	5.4	3 083	5.2	58 955
1940—41	52 505	73.3	13 293	18.6	2 026	2.8	3 828	5.3	71 652
1941—42	54 677	73.1	13 738	18.4	2 933	3.9	3 465	4.6	74 813
1942—43	77 213	71.1	18 678	17.2	7 988	7.4	4 725	4.3	108 604
1943—44	91 393	75.8	20 530	17.0	3 605	3.0	4 991	4.2	120 519
1944—45	104 839	70.7	29 282	19.7	9 142	6.2	5 066	3.4	148 329
1945—46	203 103	71.7	56 204	19.8	15 470	5.5	8 392	3.0	283 169
Kaikki koulut — Alla skolor — Toutes les écoles									
1938—39	118 523	77.5	22 213	14.5	8 543	5.6	3 715	2.4	152 994
1939—40	102 357	77.4	18 206	13.7	8 173	6.2	3 539	2.7	132 275
1940—41	116 442	75.5	26 044	16.9	7 312	4.7	4 395	2.9	154 193
1941—42	125 977	78.5	27 022	16.8	3 595	2.2	4 001	2.5	160 595
1942—43	173 923	76.4	36 708	16.1	11 459	5.0	5 567	2.5	227 657
1943—44	197 350	79.7	37 478	15.1	6 868	2.8	6 055	2.4	247 751
1944—45	227 967	76.1	49 982	16.7	15 951	5.3	5 761	1.9	299 661
1945—46	402 128	74.4	91 586	16.9	36 991	6.9	9 993	1.8	540 698

Suurin menoryhmä on opettajain palkkaus, joka kysymyksessä olevina vuosina on vaihdellut noin 75:stä 80 prosenttiin. Lukuunottamatta koulutalojen hoito- ja korjauskustannuksia, joiden suuruus luonnollisestikin vuodesta toiseen osoittaa hyvin jyrkkiä vaihteluita, ovat menot lämmitykseen, valaistukseen ja opetusvälineisiin lisääntyneet enemmän kuin muut menoryhmät.

Seuraavasta taulusta ilmenevät eri kouluryhmien keskimääräiset vuosikustannukset oppilasta kohden erinäin vuosina. Keskimäärät on laskettu huomioonottaen taulussa 15 eriteltyt menot, paitsi ei koulutalojen hoito- ja korjauskustannuksia, ja lisäksi arvioituna vuokrana 5 % koulutalon arvosta. Arvioidut vuokrat on tekijä, joka erikoisesti kysymyksessä olevana ajanjaksona vähentää näiden laskelmien tarkkuutta, varsinkin siitä syystä, että valtion koulutalojen uusi arviointi suoritetaan vain joka kolmas vuosi.

Den största utgiftsposten utgör lärarnas avlöning, som ifrågavarande år varierat från c:a 75—80 procent. Med undantag av kostnaderna för skötsel och reparation av skolhusen, vilka naturligtvis variera i hög grad från ett år till ett annat, ha utgifterna för värme, lyse och undervisningsmaterial ökat mera än övriga utgiftsgrupper.

Följande tabell utvisar de olika skolgruppernas årskostnader i genomsnitt per elev under de senaste åren.

Medeltalen ha uträknats för i tabell 15 specificerade utgifter, med undantag av kostnaderna för skötsel och reparation av skolhusen och dessutom värderad hyra på 5 % av skolhusets värde. De uppskattade hyrorna äro en faktor, som särskilt under ifrågavarande tidsperiod minskar dessa kalkylers noggrannhet, i synnerhet på grund av att ny värdering av skolhusen verkställes endast vart tredje år.

16. Keskimääräiset vuosikustannukset oppilasta kohden, mk. — Årliga medelkostnader per elev, mk. — *Les dépenses moyennes par élève, mk.*

Lukuvuosi Läsår Année scolaire	Valtionkoulut — Statsskolor <i>Écoles de l'État</i>			Kunnalliset ja yksityiset koulut — Kommunala och privata skolor <i>Écoles municipales et privées</i>					
	Suomenk. Finsksp. <i>Finnoises</i>	Ruotsink. Svenskspr. <i>Suèdoises</i>	Kaikki koulut Alla skolor <i>Toutes les écoles</i>	Kaikkiaan — Inalles — Total			Siitä valtionapu — Därav understöd av staten — <i>Subvention de l'État</i>		
				Suomenk. Finsksp. <i>Finnoises</i>	Ruotsink. Svenskspr. <i>Suèdoises</i>	Kaikki koulut Alla skolor <i>Toutes les écoles</i>	Suomenk. Finsksp. <i>Finnoises</i>	Ruotsink. Svenskspr. <i>Suèdoises</i>	Kaikki koulut Alla skolor <i>Toutes les écoles</i>
1938—39	3 525	4 987	3 728	2 420	3 345	2 585	1 548	1 854	1 603
1940—41	3 437	5 241	3 682	2 391	3 495	2 556	1 374	1 833	1 447
1942—43	4 698	7 425	5 030	3 054	4 821	3 306	1 727	2 524	1 841
1945—46	9 042	14 700	9 690	6 174	8 757	6 488	3 341	4 502	3 482

Kustannukset oppilasta kohden ovat taulun mukaan valtionkouluissa huomattavasti suuremmat kuin yksityiskouluissa, samoin ruotsinkielisissä suuremmat kuin suomenkielisissä. Lukuvuonna 1945—46 kustannukset valtionkouluissa olivat noin $\frac{1}{3}$ suuremmat kuin yksityiskouluissa. Kun huomioonotetuista valtionkoulujen menoista vähennetään näiden koulujen oppilasmaksut y. m. tulot, jää valtion nettokustannukseksi oppilasta kohden askenmäämittuna vuonna 8 770 mk. Tähän sisältyy kuitenkin kouluhuoneistojen laskettu vuokra, joka ei ole valtion suoranaista vuotuista menoa. Jos tämäkin vähennetään, jää valtionkoulujen todelliseksi keskimääräiseksi kustannukseksi oppilasta kohden 5 986 mk. Tätä keskimäärää voidaan verrata yksityiskoulujen valtionapua osoittavaan keskimääräislukuun, joka lv. 1945—46 oli 3 482 mk.

Seuraavassa taulussa esitetään tiedot yksityiskoulujen tuloista.

Kostnaderna per elev äro enligt tabellen i statsskolorna betydligt större än i privatskolorna, likaså i de svenskspråkiga större än i de finskspråkiga. Läsåret 1945—46 voro kostnaderna i statsskolorna c:a $\frac{1}{3}$ större än i privatskolorna. Då från de beaktade utgifterna för statsskolorna avdrages dessa skolors elevavgifter och övriga inkomster blir statens nettokostnad per elev nyssnämnda år 8 770 mk. Häri ingår likväl uppskattad hyra för skollokalerna, som icke är en direkt årlig utgift för staten. Om även denna avdrages, blir i fråga om statsskolorna de verkliga genomsnittskostnaderna per elev 5 986 mk. Detta medeltal kan jämföras med det medeltal som anger privatskolornas statsunderstöd, som år 1945—46 utgjorde 3 482 mk.

Följande tabell innehåller uppgifter om privatskolornas inkomster.

17. Kunnallisten ja yksityiskoulujen tulot, 1 000 mk. — De kommunala och privata skolornas inkomster, 1 000 mk. — *Revenus des écoles municipales et privées.*

Lukuvuosi Läsår Année scolaire	Oppilasmaksut Elevavgifter <i>Rétributions</i>		Avustusta — Understöd <i>Subvention</i>				Muut tulot Övriga inkomster <i>Autres revenus</i>		Yhteensä Summa <i>Total</i>
	1 000 mk	%	Valtiolta — Av staten <i>De l'État</i>		Kunnalta — Av kommunen <i>Communale</i>		1 000 mk	%	
			1 000 mk	%	1 000 mk	%			
1938—39	22 005	30.2	44 002	60.3	2 510	3.4	4 407	6.1	72 924
1939—40	13 877	22.1	42 931	68.4	2 113	3.4	3 848	6.1	62 769
1940—41	25 027	32.0	42 419	54.2	2 288	2.9	8 481	10.9	78 215
1941—42	21 361	28.1	45 046	59.2	2 720	3.5	6 989	9.2	76 116
1942—43	33 203	31.9	59 774	57.5	3 024	2.9	8 025	7.7	104 026
1943—44	38 671	31.6	69 677	56.9	4 865	4.0	9 246	7.5	122 459
1944—45	46 086	30.3	88 235	57.9	5 509	3.6	12 542	8.2	152 372
1945—46	91 368	32.1	149 889	52.6	13 399	4.7	30 113	10.6	284 769

Suurin tuloerä on kunakin lukuvuonna ollut valtionapu, joka huomioonottamatta poikkeuksellista lukuvuotta 1939—40 on vaihdellut 53:sta 60 prosenttiin. Oppilasmaksut taas ovat olleet 30—32 % eli siis lähes $\frac{1}{3}$ tulojen koko määrästä.

Taulussa 18 on tietoja valtion sekä kunnallisten ja yksityisten koulujen oppilasmaksuista.

Den största inkomstposten har varje läsår varit statsunderstödet, som med undantag av det exceptionella läsåret 1939—40 har varierat från 53—60 procent. Elevavgifterna ha åter utgjort 30—32 % eller således nära $\frac{1}{3}$ av totalinkomsterna.

Tabell 18 innehåller uppgifter om elevavgifterna i statens, kommunens och privata skolor.

18. Oppilasmaksut, 1 000 mk. — Elevavgifter, 1 000 mk. — Rétributions scolaires.

Lukuvuosi Läsår Année scolaire	Valtionkoulut — Statskolor Écoles de l'État			Kunnalliset ja yksityiset koulut Kommunala och privata skolor Écoles municipales et privées			Kaikki oppikoulut Samtliga lärdomsskolor Toutes les écoles secondaires		
	Suomenk. Finskspr. Finnoises	Ruotsink. Svenskspr. Suédoises	Yhteensä Summa Total	Suomenk. Finskspr. Finnoises	Ruotsink. Svenskspr. Suédoises	Yhteensä Summa Total	Suomenk. Finskspr. Finnoises	Ruotsink. Svenskspr. Suédoises	Yhteensä Summa Total
1938—39	12 468	1 973	14 441	17 572	4 433	22 005	30 040	6 406	36 446
1939—40	5 744	865	6 609	11 003	2 874	13 877	16 747	3 739	20 486
1940—41	11 995	1 960	13 955	20 414	4 613	25 027	32 409	6 573	38 982
1941—42	7 942	1 175	9 117	17 491	3 875	21 366	25 433	5 050	30 483
1942—43	13 163	1 650	14 813	27 743	5 460	33 203	40 906	7 110	48 016
1943—44	14 228	1 502	15 730	32 681	5 990	38 671	46 909	7 492	54 401
1944—45	11 896	1 315	13 211	39 506	6 580	46 086	51 402	7 895	59 297
1945—46	18 469	2 175	20 644	78 800	12 568	91 368	97 269	14 743	112 012

7. Ylioppilastutkinto.

Ylioppilastutkinnosta v. 1919 annettua asetusta ei vuodesta 1940 lähtien ole voitu kaikilta kohdiltaan noudattaa, vaan on tutkinto suoritettu vaihtelevalla tavalla valtioneuvoston antamien väliaikaisten asetusten ja muiden määräysten mukaan. Vuosina 1940 ja 1942 ei ylioppilastutkinnon kirjallisia kokeita lainkaan järjestetty, vaan kaikkia kokeilaita koskeva karsinta toimeenpantiin aikaisempien suoritusten perusteella. Kaikille kokeilaille myönnettiin vuosina 1943—46 se helpotus vaatimuksista, että matematiikan ja reaalikoe olivat vaihtoehtoiset. Vuosina 1941 ja 1943 hyväksyttiin kaikki asepalveluksessa olleet, mutta sen jälkeen, vuosina 1944—46 on toimeenpantu n. s. sotilaskirjoituksia. V. 1944 rintamakokeilaille myönnettiin helpotusta toisen kotimaisen kielen kokeen suorittamisessa: suomenkielisten koulujen kokeilat olivat kokonaan vapautetut ruotsinkielien kokeen suorittamisesta, ruotsinkielisissä kouluissa taas suomenkielen ja vieraan kielen koe olivat vaihtoehtoiset.

Kouluja, joissa ylioppilastutkinto suoritettiin, oli vuonna 1939 149. Alueluovutuksen johdosta näitä kouluja v. 1941 oli 10 vähemmän, mutta v. 1946 taas 149. Viimemainittuna vuonna ylioppilastutkinto toimeenpantiin 61 valtionkoulussa, joista 50 suomenkielistä ja 88 yksityiskoulussa, niistä 67 suomenkielistä.

Seuraavasta taulusta käy ilmi ylioppilaskokelaiden luku vuosina 1939—46.

19. Ylioppilaskokelaat. — Studentkandidater. — Épreuves écrites de baccalauréat, nombre des candidats.

Vuosi År Années	Varsinaisia oppilaita — Ordinarie elever — Élèves ordinaires						Yksityisoppilaita Privatelever Élèves privés		Sotilaskirjoitukset Militärskrivningar Épreuves des ex-combattants
	Keväällä — Om våren — Au printemps			Syksyllä — Om hösten — À l'automne			Keväällä Om våren Au printemps	Syksyllä Om hösten À l'automne	
	Suomenk. koulut Finskspr. skolor Écoles finnoises	Ruotsink. koulut Svenskspr. skolor Écoles suédoises	Yhteensä Summa Total	Suomenk. koulut Finskspr. skolor Écoles finnoises	Ruotsink. koulut Svenskspr. skolor Écoles suédoises	Yhteensä Summa Total			
1939	2 164	488	2 652	366	120	486	13	55	—
1940	2 271	505	2 776	—	—	—	118	—	—
1941	2 830	580	3 410	715	143	858	113	58	—
1942	2 668	596	3 264	—	—	—	21	—	—
1943	1 991	459	2 450	203	46	249	85	13	—
1944	1 433	337	1 770	292	84	376	66	18	505
1945	2 135	434	2 569	404	86	490	71	12	2 690
1946	2 354	404	2 758	434	89	523	95	30	2 537

Sotilaskirjoittajat on merkitty eri sarakkeisiin niiltä vuosilta, jolloin erityisiä sotilaskirjoituksia on toimeenpantu, mutta vuosina 1940—43 he sisältyvät muiden kirjoittajien lukumääriin. Lisäksi on sotilaskirjoituksista huomattava, että niitä vuosina 1945 ja 1946 toimeenpantiin useamman kerran, jonka johdosta samat, hylätyt kokelaat voivat sisältyä tauluun kaksi tai kolmekin kertaa.

Taulusta 20 ilmenee hyväksytyjen kokelaiden lukumäärä.

De abiturienter som deltagit i militärstudentsskrivningarna ha antecknats i de olika kolumnerna, de år då särskilda militärstudentsskrivningar föranstaltats. Åren 1940—43 ha de däremot upptagits bland övriga skribenter. Dessutom bör angående militärstudentsskrivningarna observeras, att dessa åren 1945 och 1946 ägde rum flere gånger, varför samma underkända abiturienter kunna ingå i tabellen två eller t. o. m. tre gånger. Antalet godkända abiturienter framgå av tabell 20.

20. Hyväksytyt kokelaat. — Godkända kandidater. — *Candidats reçus.*

Vuosi År <i>Années</i>	Varsinaisia oppilaita — Ordinarie elever — <i>Élèves ordinaires</i>						Yksityisoppilaita Privatelever <i>Élèves privés</i>		Sotilas- kirjoi- tukset Militär- skriv- ningar <i>Épreuves des ex- combattants</i>	Kaikkiaan Inalles <i>Total</i>
	Keväällä — Om våren — <i>Au printemps</i>			Syksyllä — Om hösten — <i>À l'automne</i>			Keväällä Om våren <i>Au prin- temps</i>	Syksyllä Om hösten <i>À l'au- tomne</i>		
	Suomenk. koulut Finskpr. skolor <i>Ecoles finnoises</i>	Ruotsink. koulut Svenskspr. skolor <i>Ecoles suédoises</i>	Yhteensä Summa <i>Total</i>	Suomenk. koulut Finskpr. skolor <i>Ecoles finnoises</i>	Ruotsink. koulut Svenskspr. skolor <i>Ecoles suédoises</i>	Yhteensä Summa <i>Total</i>				
1939	1 797	365	2 162	292	93	385	74	38	—	2 659
1940	2 151	464	2 615	—	—	—	77	—	—	2 692
1941	2 084	434	2 518	579	99	678	106	40	—	3 342
1942	2 561	563	3 124	—	—	—	125	—	—	¹⁾ 3 266
1943	1 790	415	2 205	174	26	200	69	9	—	¹⁾ 2 541
1944	1 136	251	1 387	205	61	266	48	13	323	2 037
1945	1 725	348	2 073	297	60	357	50	7	1 968	4 455
1946	1 915	318	2 233	325	75	400	51	13	1 562	4 259

¹⁾ Näihin lukuun sisältyy myös yhteensä 75 aikaisemmin hylätyä kokelasta, jotka saivat ylioppilaskirjansa opetusministeriön päätöksellä (asetus heinäk. 24 p. 1942). — Häri ingå också 75 tidigare underkända kandidater, vilka fingo sitt studentbrev enligt undervisningsministeriets beslut (förordn. av den 21 juli 1942).

Vuosina 1940 ja 1943 hyväksytyjä oli hiukan vähemmän, v. 1944 tuntuvasti vähemmän kuin v. 1939, jolloin kirjoitukset vielä toimeenpantiin normaaleissa olosuhteissa. Vuosina 1945 ja 1946 taas uusia ylioppilaita hyväksyttiin huomattavasti enemmän kuin koskaan aikaisemmin. Tämä johtuu hyvin suurelta osalta siitä, että monien poika-oppilaiden ylioppilaaksitulo asepalveluksen takia lykkääntyi vuoden tai pari ja he saivat vasta rauhanteon jälkeen tutkintonsa suoritetuksi. Vuosina 1939—42 suoritti ylioppilastutkinnon keskimäärin vuodessa 2 970, vuosina 1943—46 taas 3 323.

Taulu 21 osoittaa, kuinka paljon uusista ylioppilaita oli poikia ja tyttöjä (yksityisoppilaita lukuunottamatta).

Åren 1940 och 1943 var antalet godkända något mindre, år 1944 kännbart mindre än år 1939, då skrivningarna ännu ägde rum under normala förhållanden. Åren 1945 och 1946 åter godkändes betydligt mera nya studenter än någonsin förut. Detta beror till mycket stor del därpå att många manliga elevers studentexamen fördröjdes ett eller ett par år och de avlade sin examen efter fredsslutet. Åren 1939—42 avlade årligen i genomsnitt 2 970 elever studentexamen, åren 1943—46 åter 3 323.

Tabell 21 utvisar, huru många av de nya studenterna voro gossar och huru många flickor (privatelever icke medräknade).

21. Hyväksytyt kokelaat. — Godkända kandidater. — *Candidats reçus.*

Vuosi År <i>Années</i>	Suomenkieliset koulut Finskpråkiga skolor <i>Ecoles finnoises</i>		Ruotsinkieliset koulut Svenskspråkiga skolor <i>Ecoles suédoises</i>		Kaikkiaan Inalles <i>Total</i>		
	Poikia Gossar <i>Garçons</i>	Tyttöjä Flickor <i>Filles</i>	Poikia Gossar <i>Garçons</i>	Tyttöjä Flickor <i>Filles</i>	Poikia Gossar <i>Garçons</i>	Tyttöjä Flickor <i>Filles</i>	Yhteensä Inalles <i>Total</i>
1939	1 148	941	232	160	1 380	1 101	2 481
1940	1 179	1 092	274	231	1 453	1 323	2 776
1941	1 325	1 338	298	235	1 623	1 573	3 196
1942	1 381	1 180	308	255	1 689	1 435	3 124
1943	702	1 290	211	252	913	1 542	2 455
1944	332	1 248	138	258	470	1 506	1 976
1945	2 193	1 476	361	270	2 554	1 746	4 300
1946	2 313	1 530	387	316	2 700	1 846	4 546

Vuosina 1939—42 ja samoin 1945—46 hyväksytyistä enemmistö oli poikia, mutta vuodet 1943 ja 1944 ovat edellä mainitusta syystä tässä suhteessa jyrkkiä poikkeuksia.

Av de åren 1939—42 ävensom åren 1945—46 godkända var majoriteteten gossar, men åren 1943 och 1944 äro av nyssnämnda orsaker markanta undantag i detta hänseende.

Taulusta 22 näkyy, paljonko keväällä kirjoittaneista varsinaisista oppilaista hyväksyttiin eri yleisarvosanoilla. Näitä tietoja on koottu v:sta 1941 lähtien.

Av tabell 22 framgår, huru många av de egentliga eleverna som godkändes i vårens skrivningar och med vilka vitsord. Dessa uppgifter ha insamlats fr. o. m. år 1941.

22. Hyväksytyt yleisarvosanan mukaan. — Godkända efter det allmänna vitsordet.

Élèves ayant fait leur baccalauréat, classés d'après la note reçue.

Kevätlukukausi Värterminen <i>Semestre du printemps</i>	Varsinaisia oppilaita hyväksytyt yleisarvosanalla — Ordinarie elever godkända med vitsordet — <i>Élèves ordinaires ayant fait leur baccalauréat avec la note</i>									
	Suomenkieliset koulut Finskspråkiga skolor <i>Écoles finnoises</i>			Ruotsinkieliset koulut Svenskspråkiga skolor <i>Écoles suédoises</i>			Kaikki koulut Alla skolor <i>Toutes les écoles</i>			
	l	cl	a	l	cl	a	l	cl	a	Yhteensä Summa <i>Total</i>
1941	136	1 016	932	25	211	198	161	1 227	1 130	2 518
1943 ¹⁾	211	648	396	54	167	59	265	815	455	1 535
1944	163	578	395	25	124	102	188	702	497	1 387
1945	294	863	568	52	180	116	346	1 043	684	2 073
1946	299	994	622	47	183	88	346	1 177	710	2 233

¹⁾ Lukunottamatta rintamalla olleita kokeilaita, jotka arvosteltiin aikaisempien suoritustensa perusteella. — Exklusive de kandidater, vilka varit vid fronten och vilkas prov bedömts på grund av tidigare prestationer.

Kevään 1941 luvut ovat poikkeukselliset, koska silloin kaikki kirjoittajat ovat mukana taulussa. Seuraavina vuosina eivät eri arvosanoja vastaavat suhdeluvut vaihtele enempää kuin pari prosenttia. Niinpä v. 1943 arvosanalla laudatur hyväksyttiin 17.3, cum laude 53.0 ja approbatur 29.7 %; vastaavat luvut vuodelta 1946 ovat 15.5, 52.7 ja 31.8 %. Syksyllä suoritetuissa kirjoituksissa on arvosanojen keskimäärä huomattavasti alhaisempi kuin keväällä, esim. syksyllä 1945 cl 23.8 ja a 66.2 %. Samoin sotilaskirjoituksissa annetut arvosanat ovat alemmat kuin tavallisissa kokeissa: v. 1945 l 5.4, cl 59.0 ja a 35.6 %.

Taulussa 23 esitetään suhdeluvuin tietoja hylätyistä kokeilaita. Kun sotavuosien luvut ovat aivan poikkeukselliset eikä niitä tutkinnon vaihtuvan suoritustavan vuoksi voida verrata tietoihin muilta vuosilta, on tauluun otettu tiedot vain vuosilta 1939, 1945 ja 1946.

Siffrorna för våren 1941 äro exceptionella, när då alla skribenter medtagits i tabellen. Under följande är varierade relationstalen för de olika vitsorden blott ett par procent. Sålunda godkändes år 1943 med vitsordet laudatur 17.3 %, med cum laude 53.0 % och med approbatur 29.7 %; motsvarande siffror för år 1946 voro 15.5, 52.7 och 31.8 %. I höstens skrivningar är medeltalet för vitsorden betydligt lägre än på våren, t. ex. hösten 1945 cum laude 23.8 och approbatur 66.2 %. Likaledes äro vitsorden i militärstudentskrivningarna lägre än i de vanliga skrivningarna: år 1945 laudatur 5.4, cum laude 59.0 och approbatur 35.6 %.

Tabell 23 innehåller procenttal rörande de underkända abiturienterna. När siffrorna för krigsåren äro alldeles exceptionella och dessa på grund av att provet avlagts på olika sätt icke kunna jämföras med uppgifterna för övriga år har i tabellen endast medtagits uppgifter för åren 1939, 1945 och 1946.

23. Hylätyt kokeilat, %. — Underkända kandidater, %. — *Candidats refusés, %.*

Vuonna År <i>Années</i>	Varsinaisia oppilaita hylättiin keväällä Ordinarie elever underkändes om våren <i>Élèves ordinaires refusés au printemps</i>					Yksityisoppilaita keväällä Privatelever om våren <i>Élèves privés</i>	Varsinaisia oppilaita syksyllä Ordinarie elever om hösten <i>Élèves ordinaires à l'automne</i>
	Valtionkoulut Statskolor <i>Écoles de l'État</i>	Yksityiskoulut Privatskolor <i>Écoles privées</i>	Suomenkieliset koulut Finskspråkiga skolor <i>Écoles finnoises</i>	Ruotsinkieliset koulut Svenskspråkiga skolor <i>Écoles suédoises</i>	Kaikkiaan Inalles <i>Total</i>		
1939	15.6	21.2	17.0	25.2	18.5	43.5	20.8
1945	20.3	18.7	19.2	19.8	19.3	29.6	27.1
1946	17.5	20.3	18.6	19.8	19.0	46.3	23.5

Vuosina 1945 ja 1946 hylättiin keväällä kirjoittaneista varsinaisista oppilaista suhteellisesti jokseenkin yhtä paljon kuin v. 1939. Sotilaskirjoituksissa on hylättyjen suhdeluku ollut paljon suurempi kuin tavallisissa ylioppilaskokeissa. Niinpä v. 1946 toimeenpannuissa sotilaskirjoituksissa hylättiin 38.4 % kirjoittajista.

Åren 1945 och 1946 på våren underkändes av de egentliga eleverna proportionsvis nästan lika många som år 1939. I militärstudentskrivningarna har relations-talet för de underkända varit mycket större än i de vanliga studentskrivningarna. Sålunda underkändes i 1946-års militärstudentskrivningar 38.4 % av de skrivande.